

IKÄRAJAKRITEERIT

Päivitetty 13.12.2023

ikarajat.fi

SALLITTU
KAIKENIKÄISILLE

SALLITTU YLI
7-VUOTIAILLE

SALLITTU YLI
12-VUOTIAILLE

SALLITTU YLI
16-VUOTIAILLE

KIELLETTY ALLE
18-VUOTIALTA

VÄKIVALTA-
SISÄLTÖÄ

SEKSUAALISTA
SISÄLTÖÄ

AHDISTAVAA
SISÄLTÖÄ

PÄIHTEIDEN
KÄYTTÖÄ

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE

ERITTÄIN VOIMAKASTA VÄKIVALTA

1. Fiktiivistä, realistista ja erittäin veristä ja yksityiskohtaista tai erittäin pitkäkestoista ja yksityiskohtaista tai erittäin pitkäkestoista ja sadistista väkivaltaa.

OHJE: Tyypillistä on hyvin pitkäkestoinen yksityiskohtaisella väkivallalla mässäily, kidutuksenomaiset kohtaukset, ihmisten yksityiskohtaiset silpomiset ja vastaavat erittäin pitkäkestoiset kohtaukset. Eri lajityypeissä saattaa olla gore-tyyliin toteutettuja hyvin pitkäkestoisia kohtauksia.

2. Aitoa yksityiskohtaista tai selväpiirteistä väkivaltaa, joka esitetään joko viihteellisesti tai ihannoiden tai erityisen järkyttävällä tavalla.

OHJE: Todellisen väkivallan yksityiskohtaista tai selväpiirteistä dokumentointia viihteellisesti tai ihannoiden esitettynä. Tyypillistä näille esittämistavoille on musiikin, toistojen, hidastusten, äänimaailman, selostajan ym. keinojen kuvaohjelmalle antama viihteellisyyttä tai ihannoivuutta korostava vaikutus. Aidon yksityiskohtaisen tai selväpiirteisen ja erityisen järkyttävän väkivallan esittämisessä tyypillistä on esimerkiksi väkivallan poikkeuksellinen julmuus, pitkäkestoinen esitystapa ja puolustuskyvyttömät uhrin.

3. Fiktiivistä, selväpiirteisesti ja pitkäkestoisesti esitettyä seksuaaliväkivaltaa.

OHJE: Esimerkiksi näytelty raiskaus, insesti tai pedofilia, jonka kaikkia yksityiskohtia ei välttämättä näytetä kuvassa. Väkivallan kuvaus on erityisen järkyttävää ja pitkäkestoista.

VOIMAKASTA VÄKIVALTA

16

4. Fiktiivistä yksityiskohtaista ja realistista tai hallitsevaa tai pitkäkestoista väkivaltaa.

OHJE: Erona erittäin voimakkaaseen väkivaltaan realistisessa kuvauksessa on väkivallan verisyyden vähäisempi määrä ja väkivaltaisten kohtausten lyhyempi kesto. Esitystapa ei ole yhtä voimakkaasti väkivallalla mässäilyä.

5. Yksityiskohtaisesti ja korostetusti tai yksityiskohtaisesti ja viitteellistetyksi esitettyä väkivallan tai onnettomuuksien seurausten kuvausta.

OHJE: Tällä kriteerillä voidaan luokitella sekä fiktiivisen että aidon väkivallan ja onnettomuuksien seurauksia, jotka voivat olla yksityiskohtaisia ja korostettuja. Ne voivat olla esimerkiksi sodan, väkivallan, tappeluiden ja päällekkarkauksien tai yhteisellä sopimuksella itselle tai toiselle aiheutettuja tai onnettomuuksien seurausta. Kriteerillä viitataan samassa hetkessä tapahtuvaan väkivaltaan, jota ei tekona näytetä kuvissa yksityiskohtaisesti, mutta kuvitetaan välittömin, yksityiskohtaisin ja korostetuvin seurauksin, jota äänimaailma tai dialogi mahdollisesti tukee.

6. Fiktiivistä, epärealistista ja voimakasta väkivaltaa.

OHJE: Väkivalta on selkeästi yliampuvaa tai parodista, ja sitä kautta epärealistista. Väkivalta voi olla veristä, yksityiskohtaista tai pitkäkestoista, mutta sen tulee olla etäännytettyä ilmaisun epärealistisuuden kautta. Esimerkkejä tällaisista kuvaohjelmista ovat esimerkiksi genre-elokuvien parodiat, joissa niiden tunnusomaisilla piirteillä irvaillaan juonen, hahmojen, erikoistehosteiden tai kuva- ja äänimaailman avulla.

Lisäksi kuvaohjelmat, jotka eivät ole parodiaa, mutta joissa pitkäkestoisen, verisen tai yksityiskohtaisen väkivallan osapuolena olevat hahmot ovat ihmismäisyydestään huolimatta selkeän epärealistisia, voidaan luokitella tällä kriteerillä. Hahmot tulee johdonmukaisesti esittää niin, että ne karrikoitujen ominaisuuksiensa vuoksi kuuluvat kiistatta mielikuvituksen piiriin. Esimerkkejä tällaisista hahmoista ovat zombit, vampyyrit, hirviöt tai vastaavat maagisia tai muita yli-inhimillisiä ominaisuuksia omaavat ihmismäiset hahmot.

7. Aitoa yksityiskohtaisesti tai selväpiirteisesti esitettyä väkivaltaa, jossa uhrin kärsimykset tai väkivallan seuraukset tuodaan realistisesti esille.

OHJE: Aitoa väkivaltaa, jossa väkivalta ja sen seuraukset tai uhrin kärsimys esitetään kuvassa tai puheen kautta niin yksityiskohtaisesti tai selkeästi, että tapahtumien tulkinta on näiltä osin yksiselitteistä.

8. Seksuaaliväkivaltaa, jonka esitystapa voi olla melko avointa ja intensiivistä, mutta väkivallan kuvaus ja väkivalta on tarinan kannalta perusteltua, tai voimakkaita visuaalisia, auditiivisia tai dialogissa esiintyviä viittauksia joko alaikäisiin kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan tai aitoon seksuaaliväkivaltaan.

OHJE: Seksuaaliväkivalta on tarinan kannalta tärkeässä osassa, mutta ei erityisen pitkäkestoista. Seksuaaliväkivallan esittämistapa voi olla intensiivistä ja uhrin vapaaehtoisuuden puuttuminen ilmeistä Alaikäisiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan viittaukset ovat yksityiskohtaisia ja selkeitä. Yksityiskohtaisella seksuaaliväkivaltaa kuvailevalla puheella voidaan viitata myös aitoihin tapahtumiin.

VÄKIVALTAA

9. Ei erityisen yksityiskohtaista tai ei hallitsevasti lapsiin, eläimiin tai lapsipäähenkilön perheenjäseniin kohdistuvaa väkivaltaa tai tarinan kannalta perusteltuja yksittäisiä, yksityiskohtaisia väkivaltakohtauksia.

OHJE: Väkivallan uhka tai väkivaltarikoksen selvittäminen usein keskeisempää kuin väkivalta tai väkivalta on osana vauhdikasta toimintaa, yleensä runsasta, nopeaa, selväpiirteistä, tehosteita hyödyntävää, mutta ei kovin yksityiskohtaista. Yksittäiset väkivaltakohtaukset voivat olla yksityiskohtaisesti esitettyjä, mikäli ne ovat tarinan kannalta tärkeitä ja oleellisia. Yksittäinenkin yksityiskohtainen väkivaltakohtaus voi kuitenkin edellyttää korkeampaa ikärajaa, mikäli se on voimakas tai pitkäkestoinen.

Trailerissa yksittäinen yksityiskohtainen väkivaltakohtaus voi aiheuttaa ikärajan 16.

10. Epärealistisessa, etäännytettyssä yhteydessä esitettyä väkivaltaa.

OHJE: Joko epärealistista väkivaltaa ihmis- tai eläinmäisiä hahmoja kohtaan tai realistista väkivaltaa selkeän kuvitteellisia hahmoja kohtaan tai selkeästi etäännytettyä väkivaltaa. Etäännytyks voidaan toteuttaa esimerkiksi selkeästi nykyajasta poikkeavan maailman avulla tai liioitellun komediallisella esitystavalla. Monet fantasia- ja tieteiselokuvat kuuluvat väkivallan osalta tähän kategoriaan.

11. Seksuaaliväkivaltaan visuaalisesti, auditiivisesti tai dialogissa viittaavaa.

OHJE: Teeman rankkuudesta huolimatta viittaukset kuvassa, äänimaailmassa tai puheessa ovat selkeitä, mutta esitetty tai kerrottu niin, etteivät ne sellaisenaan ole erityisen järkyttäviä.

LIEVÄÄ VÄKIVALTA

12. Epärealistista tai komediallisen yliampuvaa tai vähäistä väkivaltaa.

OHJE: Väki­valta ei ole aidon väkivallan kaltaista tai se on komedian tai animaation kontekstissa niin liioiteltua, että se näyttää absurdilta ja naurettavalta kohellukselta. Eroaa kaikille sallitusta väkivallasta voimakkaampien tehosteiden, uskottavampien tai helposti samaistuttavien hahmojen takia. Väki­valtaa ei ihannoida, sen seuraukset esitetään pääsääntöisesti negatiivisessa valossa.

13. Yksittäisiä, lievähköjä ja lyhytkestoisia realistisia väkivaltakohtauksia tai selkeitä, mutta lieviä tai lyhytkestoisia väkivaltaviitteitä.

OHJE: Yksittäisiä väkivaltakohtauksia, joissa väki­valta voi olla selväpiirteistä ja lyhytkestoista. Yksittäisiä viittaa kohtausten vähäiseen määrään. Aikuisille tai nuorille suunnattu elokuva tai televisiosarja voi yksittäisten väkivaltatilanteiden takia sijoittua tähän kategoriaan. Väki­valta­viitteet saavat olla lievästi pelottavia ja tunnelman intensiivisyyden voimakas korostuminen niiden yhteydessä lyhytkestoista. Esimerkiksi jotkin poliisisarjojen jaksot, joissa väkivallan uhri näytetään, mutta väkivallan ulkoiset merkit ovat lieviä tai uhrin kokemaan väki­valtaan viitataan muulla tavoin dialogissa tai kuvallisilla elementeillä.

Trailerissa yksittäinen väkivaltakohtaus voi aiheuttaa ikärajan 12, jos väki­valta on selväpiirteistä ja esitetään toimintana eikä vain viittauksena.

HYVIN LIEVÄÄ VÄKIVALTA

14. Kuvaohjelmassa on vain hyvin lieviä väki­valtaa.

OHJE: Kuvaohjelmassa on joko hyvin lieviä väki­valtaa tai väkivallan uhkaa. Väki­valta voi myös olla komediallisesti yliampuvaa (törmäily, kaatuilu jne.), josta ei kuitenkaan aiheudu fyysistä vahinkoa tai kipua.

ERITTÄIN YKSITYISKOHTAISTA SEKSUAALISTA SISÄLTÖÄ

15. Seksuaalinen sisältö on hallitsevaa ja seksikohtauksissa sukuelimet näkyvät selväpiirteisesti.

18

OHJE: Seksuaalinen sisältö on hallitsevaa ja seksikohtauksissa sukuelimet näkyvät yksityiskohtaisesti ja useimmiten lähikuvassa. Esimerkiksi yhdyntän tai masturbaation erittäin yksityiskohtainen kuvaus. Yleensä kysymys on kovasta pornografiasta, mutta erittäin yksityiskohtaista seksuaalista sisältöä voi olla myös draamassa.

Kategoriaan kuuluu myös vastavuoroisuuteen perustuva laillinen sadomasokistinen pornografia. Pornografiassa pääasiallinen tavoite on tuottaa katsojalle kiihotusta, kun taas esimerkiksi draamassa on selkeä juoni/sanoma ja tavoite on viihdyttää.

AVOINTA SEKSUAALISTA SISÄLTÖÄ

16. Avointa, mutta yksityiskohdiltaan peiteltyä seksuaalista sisältöä tai yksittäisiä yksityiskohtaisia ja lyhyitä seksikohtauksia.

16

OHJE: Esimerkiksi ihmissuhteita käsittelevässä draamassa voi olla avoimia (useita), mutta yksityiskohdiltaan peiteltyjä seksikohtauksia. Esimerkiksi yhdyntöjä ei esitetä erityisen yksityiskohtaisesti vaan ne ovat esimerkiksi kuvakulmin, välähdyksenomaisin kestoain tai epäselvin kuvin hämärrettyjä. Tähän ikärajakategoriaan kuuluu myös niin sanottu pehmeä pornografia, jossa seksikohtauksia ei näytetä yksityiskohtaisesti. Myös yksittäiset yksityiskohtaiset ja kestoiltaan lyhyet seksikohtaukset juonen kannalta perustellussa yhteydessä voivat sijoittua tähän kategoriaan.

Trailerissa yksittäinen ja yksityiskohtainen seksikohtaus voi aiheuttaa ikärajan 18.

SEKSUAALISTA SISÄLTÖÄ

17. Yksi tai useampia peiteltyjä seksikohtauksia tai runsaasti selkeitä visuaalisia, auditiivisia tai dialogissa esiintyviä seksiviitteitä.

OHJE: Kuvaohjelmassa voi olla runsaasti peiteltyjä seksikohtauksia tai kuvassa tai puheessa esiintyviä seksiviitteitä, jotka voivat olla ronskejakin. Tähän ikärajakategoriaan kuuluvat esimerkiksi kuvaohjelmat, joissa seksin esitystapa on komediallista. Myös yksittäinen peitelty seksikohtaus voi aiheuttaa ikärajan 12.

Traileri, jossa on runsaasti peiteltyjä seksikohtauksia tai seksiviitteitä ja ronskia seksisisältöä viitteenomaisena, voi saada ikärajan 16.

18. Yksittäinen avoin, mutta yksityiskohdiltaan peitelty seksikohtaus.

OHJE: Kuvaohjelma, jossa on yksittäinen ja avoin, mutta yksityiskohdiltaan peitelty (vrt. ikäraja 16) seksikohtaus juonen kannalta perustellussa yhteydessä, voi saada ikärajan 12.

Trailerissa yksittäinen avoin, mutta yksityiskohdiltaan peitelty seksikohtaus voi aiheuttaa ikärajan 16.

LIEVÄÄ SEKSUAALISTA SISÄLTÖÄ

19. Lieviä visuaalisia, auditiivisia tai dialogissa esiintyviä seksuaalisia viittauksia tai yksittäisiä verhotusti esitettyjä eroottissävyisiä kohtauksia.

OHJE: Lievää seksuaalista sisältöä olevissa kuvaohjelmissa syleilyistä ja suudelmista on edetty pidemmälle. Kohtauksista on aistittavissa lievä seksuaalinen kiihko ja intohimo, joka voidaan esittää niin kuvan kuin puheenkin kautta. Kohtauksissa voi olla lievää seksuaalista koskettelua.

HYVIN LIEVÄÄ SEKSUAALISTA SISÄLTÖÄ

20. Halailua, syleilyä, suudelmia tai alastomuutta muussa kuin seksuaalisessa kontekstissa tai hyvin lievää eroottissävyistä dialogia.

OHJE: Halailut, syleilyt ja suudelmät liittyvät selkeästi hellyydenosoitukseen, eikä niissä ole havaittavissa seksuaalista latausta. Kuvaohjelma voi myös sisältää lievää ja viitteellistä, eroottissävytteistä puhetta, esimerkiksi flirttailua.

ERITTÄIN VOIMAKASTA AHDISTUSTA AIHEUTTAVAA SISÄLTÖÄ

21. Fiktiivistä tai aitoa hallitsevaa, erittäin järkyttävää, yksityiskohtaista kuvausta julmuuksista tai perversioista.

OHJE: Tässä tarkoitetaan hyvin yksityiskohtaisia, katsojassa vastenmielisyyttä aiheuttavia järkyttäviä tai shokeeraavia kuvauksia, joihin liittyy useimmiten erittäin voimakas väkivalta. Julmuudet ja perversiot viittaavat voimakkaisiin normaaleista poikkeaviin tekoihin, joita kuvataan hyvin yksityiskohtaisesti. Kauhuelokuvien genressä tähän sijoittuvat ns. gore-elokuvat, joissa on runsaasti erittäin veristä tai sadistista väkivaltaa. Mikäli kyseessä ovat aidot seksuaalisten perversioiden kuvaukset (esimerkiksi lapsiin tai eläimiin sekaantuminen tai muu aito seksuaaliväkivalta) kuvaohjelma saattaa olla rikoslain vastainen.

22. Aitoa ongelmattomana tai ihannoiden esitettyä, itseä tai muita vahingoittavaa, vakavasti henkeä uhkaavaa ja hengenvaarallista käyttäytymistä.

OHJE: Esimerkiksi tosi-tv-ohjelmat, joissa esitetään aitoja, hyvin voimakkaita itseen tai muihin kohdistuvia väkivaltaisia tekoja, joiden seuraukset voivat olla hengenvaarallisia. Teot voivat olla myös vakavan itsetuhoisen käyttäytymisen kuvausta. Kyse voi olla myös esimerkiksi yksityiskohtaisista erittäin järkyttävän eläinräökkäyksen kuvauksista.

VOIMAKASTA AHDISTUSTA AIHEUTTAVAA SISÄLTÖÄ

16

23. Järkyttävää ja ahdistusta herättävää, pitkäkestoista ja intensiivistä kuoleman, vakavan väkivallan tai psyykkisen hajoamisen uhkaa. Myös itsetuhoisuuden ihannointi. Yliluonnolliseen liittyvää voimakasta ahdistavuutta.

OHJE: Läpi ohjelman kulkeva tai muuten pitkään jatkuva intensiivinen uhka, joka ei aina välttämättä ratkea positiiviseen suuntaan. Psyykkisen hajoamisen uhalla viitataan mielen järkkymiseen, jota kuvataan intensiivisenä, katsojalle ahdistavana välittyvänä prosessina esimerkiksi erilaisten voimakkaiden harhojen tai vahvan todellisuuden tajun hämärtyamisen kautta.

Itsemurhan ihannoinnilla viitataan esittämistapaan, joka esittää itsemurhan tai voimakkaan itsetuhoisen käyttäytymisen palkitsevana tai varteenotettavana ongelmanratkaisukeinona, jättäen siihen liittyvän kärsimyksen tai vaihtoehtoiset toimintamallit kuvaamatta. Itsemurhaa ihannoivan kuvaustavan haitallisuus vahvistuu, mikäli tekijä on lapsi tai nuori.

Yliluonnollisella tarkoitetaan selittämättömiä, arjesta olennaisesti poikkeavia tilanteita, hahmoja tai tapahtumia, joiden ahdistavuus rakentuu tässä voimakkaasta uhkaavuudesta ja siitä, että ne tulevat lähelle katsojan reaali maailmaa.

24. Runsaasti realistisia, yksityiskohtaisia ja järkyttäviä tai aitoja kuvia silpoutuneista, pahoin vahingoittuneista tai mädäntyneistä ruumiista tai väkivallan uhreista.

OHJE: Ruumiiden tai väkivallan uhrien kuvaus on yksityiskohtaista ja järkyttävyydessään luotaantyöntävää. Runsaalla kuvituksella tarkoitetaan sitä, että ohjelmassa on useita kohtauksia, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti vahingoittuneita ruumiita. Tällä voidaan kuitenkin viitata myös saman ruumiin yksityiskohtaiseen kuvaamiseen toistuvasti tai useista eri kuvakulmista.

25. Aitoa, ihannoivasti esitettyä itseä tai muita vahingoittavaa käyttäytymistä.

OHJE: Tähän kuuluvat erilaiset tosi-tv-temput, joissa on vakavan fyysisen vahingoittumisen riski ja joita esitetään viihteenä. Ihannoivuutta ja viihteellisyyttä korostetaan tyyppillisesti esimerkiksi toistojen, hidastusten ja selostuksen avulla. Haitallisuutta lisää tempuun kuuluva väkivaltaisuus. Samoin tempun helppo toteutettavuus voi vahvistaa vaikutusta haitallisen mallikäyttäytymisen näkökulmasta.

MELKO VOIMAKASTA AHDISTUSTA AIHEUTTAVAA SISÄLTÖÄ

26. Melko voimakasta väkivallan tai kuoleman uhkaa tai kaltoin kohtelun tai psyykkisen kärsimyksen kuvausta tai voimakkaita visuaalisia tai dialogissa esiintyviä viittauksia näihin. Menetysten, esimerkiksi perheenjäsenten sairauden tai kuoleman, voimakkaan surun, sekavuustilan tai itsetuhoisuuden kuvauksia.

OHJE: Väkivallan tai kuoleman uhka esitetään joko reaaliajassa lyhyen aikaa kestävänä tai määrällisesti vähäisenä kerronnan osana. Ikäraajassa 12 uhalle on selkeitä vastavoimia, tyypillisiä esimerkiksi ohjelman lopussa tuleva katarttinen ”vapautus” tai toivon elementti (esimerkiksi keskeiset päähenkilöt selviytyvät uhasta).

Kaltoin kohtelulla viitataan esimerkiksi lasten tai eläinten (fyysiseen tai henkiseen) pahoinpitelyyn tai laiminlyöntiin, joka voi kuvattuna olla melko vähäistä tai viitteellistä, mutta puheen tasolla selkeämpää ja avoimempaa.

Psyykkinen kärsimys viittaa voimakkaaseen katsojalle ahdistavana välittyvään tunnetilaan, kuten voimakkaaseen suruun läheisen menetyksestä tai voimakkaaseen pelkoon. Surun tai menetyksen teema tai niitä käsittelevä yksittäinen kohtaus ei välttämättä aina aiheuta 12-ikärajaa. Tunnetilan voimakas välittyminen katsojalle edellyttää yleensä myös jonkinlaisen samaistumissuhteen rakentumista kärsivään henkilöön.

Sekavuustilalla tarkoitetaan esimerkiksi päihteiden käytön seurausten kuvausta, päihde- ja huumehourailua, juoppohulluuskohtauksia tai muuta arvaamattomalta vaikuttavaa käyttäytymistä. Sekavuustila voi viitata myös mielenhäiriöön.

27. Ahdistusta aiheuttavia luonnonmullistusten, onnettomuuksien, katastrofien tai konfliktien ja niihin kytkeytyvän kuolemanuhan tai uhrien visuaalisia tai dialogissa esiintyviä kuvauksia.

OHJE: Tässä kuvataan esimerkiksi laajoihin ihmismassoihin kohdistuvia vakavia onnettomuuksia, katastrofeja, terrorismia, sotia jne., kuitenkin niin, että tapahtumien psyykkisesti tai fyysisesti väkivaltaisista seurauksista ei esitetä korostetusti (esimerkiksi yksittäisten ruhjoutuvien tai kuolevien uhrien kärsimyksen kautta). Tapahtumat voidaan esittää joko kuvien tai puheen kautta.

28. Voimakkaita, äkillisiä ja yllättäviä ahdistusta, pelkoa tai kauhua herättäviä ääni- ja kuvatehosteita tai pitkäkestoista piinaavaa uhkaa tai yliluonnolliseen liittyvää melko voimakasta ahdistavuutta.

OHJE: Tässä tarkoitetaan äkillisiä ”säikäyttäviä kuvia tai ääniä”. Äänitehosteet ovat voimakkaita, kuten esimerkiksi Psyko-elokuvan viiltävä ääni, tai ihmisen pelkoreaktiota alleviivaavat tiheiden sydämenlyöntien tai kiivaan hengityksen äänet. Uhan tuntu luodaan vahvoilla viittauksilla. Myös melko voimakkaat yliluonnolliset elementit (arkikokemuksista poikkeavat, vaikeasti selitettävät ilmiöt).

29. Yksittäisiä realistisia ja yksityiskohtaisia kuvauksia silpoutuneista, pahoin vahingoittuneista tai mädäntyneistä ruumiista tai väkivallan uhreista.

OHJE: Tällä viitataan esimerkiksi poliisisarjassa juonen kannalta olennaiseen kuvitukseen murhan uhrista, niin että ohjelman pääpaino on kuitenkin rikoksen tutkinnassa. Tässä huomioidaan myös lääketieteellisessä yhteydessä esitettäviä rajuja väkivallan tai onnettomuuksien seurauksina syntyneitä vammoja tai yksityiskohtaisia leikkauskuvauksia, joiden ahdistavuutta korostaa esimerkiksi verisyys tai tilanteeseen liittyvä hätä.

Trailerin kontekstissa yksittäinenkin ruumiin kuvaus voidaan kuitenkin luokitella ikärajaan 16 joko ahdistus 24 kriteerillä mikäli uhrin vammat ovat erittäin järkyttäviä, tai väkivaltakriteerin 5 perusteella, mikäli vammoilla luodaan vaikutelmaa juuri tapahtuvasta voimakkaasta väkivallasta.

30. Aitoa, itseä tai muita vahingoittavaa käyttäytymistä.

OHJE: Tähän kuuluvat erilaiset tosi-tv-temput, joissa ei ole mukana väkivaltaisiksi luettavia elementtejä. Temput eivät ole myöskään lähtökohtaisesti henkeä tai terveyttä vakavasti uhkaavia, mutta saattavat kuitenkin aiheuttaa erilaisia fyysisiä vammoja tai loukkaantumisia.

LIEVÄÄ AHDISTUSTA AIHEUTTAVAA SISÄLTÖÄ

31. Melko lieviä ja lyhytkestoisia kauhuelementtejä, pientä pelottavuutta tai jännittävyyttä tai väkivallan uhkaa.

OHJE: Lievät kauhuelementit esimerkiksi animaatiossa tai fantasiassa (hirviöhahmoja, muodonmuutoksia, synkähköä visuaalista kuvastoa, lyhytkestoisia takaa-ajoa tai kohtalaisia ääni- ja kuvatehosteita).

Tällä kriteerillä voidaan luokitella myös aikuisille suunnatuissa ohjelmissa esiintyviä lieviä ja lyhytkestoisia pelottavia tai jännittäviä elementtejä tai väkivallan uhkaa tai yksittäisiä ruumiita, joissa ei ole näkyviä väkivallan jälkiä tai muita vaurioita.

Kriteeriä voidaan käyttää myös lääketieteellisessä yhteydessä esitettäviin vaurioiden tai niiden korjausoperaatioiden kuvauksiin, mikäli kuvaustapa on melko maltillinen, eikä erityisen yksityiskohtaista tai hätää korostavaa.

32. Lasten universaaleja pelkoja käsitteleviä kuvauksia tai tilanteita (esimerkiksi yksin jääminen, vanhemmista eroon joutuminen, pimeä, eksyminen tai läheisen menettäminen).

OHJE: Universaali pelko viittaa kaikissa kulttuureissa ilmeneviin lasten kehityksellisiin pelkoihin. Olennaista on, että lapsipäähenkilöt selviytyvät ahdistavista tilanteista aina positiivisella tavalla (omin neuvoin tai muiden tuella). Erotuksena kaikille sallittuihin ohjelmiin 7-vuotiaille sallituissa kuva-ohjelmissa voidaan käsitellä esimerkiksi vanhemmista erilleen joutumista pitkäkestoisempaa temana.

33. Aitoa lyhytkestoista uhkaa ilman tehosteita.

OHJE: Tässä viitataan esimerkiksi erilaisiin luontodokumentteihin ja niissä kuvattuihin eläimille olennaisiin lajikäyttäytymisen muotoihin, myös toisten eläinten saalistamiseen. Ihmisiin kohdistuvalla uhalla ei saa olla tuhoisia tai väkivaltaisia seurauksia.

HYVIN LIEVÄÄ AHDISTUSTA AIHEUTTAVAA SISÄLTÖÄ

34. Hyvin lieviä ja lyhytkestoisia pelottavia tai jännittäviä elementtejä, jotka ratkeavat nopeasti positiiviseen suuntaan.

OHJE: Nopealla ratkeamisella tarkoitetaan lievän jännitteen pikaista ratkeamista, esimerkiksi saman yhtenäisen toiminnallisen jakson sisällä. Ääni- ja kuvatehosteet voivat olla vain hyvin lieviä.

IHANNOIVAA ERITTÄIN VAARALLISTEN HUUMEIDEN KÄYTTÖÄ

35. Hallitsevaa, erittäin runsasta ja ihannoivassa valossa yksityiskohtaisesti esitettyä erittäin vaarallisten huumeiden käyttöä.

18

OHJE: Erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet. Erittäin vaarallisen huumausaineen määrittely perustuu rikoslakiin.

Erittäin vaarallisten, pääasiallisesti suonensisäisesti käytettävien, huumausaineiden yksityiskohtaisesti kuvattu käyttö näyttäytyy erittäin runsaana ja ihannoituna siten, että käytön negatiiviset seuraukset sivuutetaan kerronnassa ja positiivisia seurauksia ei kyseenalaisteta. Huumeiden yksityiskohtainen käyttö esitetään peittelemättömän selväpiirteinä otoksina.

HUUMEIDEN KÄYTTÖÄ

36. Huumeiden realistista ja yksityiskohtaista ongelmakäyttöä tai yksittäisiä, yksityiskohtaisia ongelmattomia tai ihannoivia huumeiden käytön kuvauksia.

16

OHJE: Kovien huumeiden käyttö voi olla runsasta ja yksityiskohtaistakin, jos se selvästi aiheuttaa ohjelman kokonaisuudessa henkilöille ongelmia, eikä siis ole ihannoitua. Hallitsevasti ja korostetusti esitetty runsas mietojen huumeiden tai huumeiden tapaan käytettävien aineiden (esimerkiksi lääkkeet, liima) käyttö sijoitetaan myös tähän ikärajaluokkaan. Mietojen huumeiden toistuva kritiikitön käyttö, joka esitetään nuoren arkeen kuuluvana toimintana siten, että käyttäjähahmo näyttäytyy nuorelle katsojalle samastumiskohteena. Kuvaohjelmassa voi olla yksittäisiä ongelmattomana tai ihannoiden kuvattuja huumeiden käyttökohtauksia, jotka eivät ole hallitsevassa osassa.

HUUMEIDEN EI-HALLITSEVAA KÄYTTÖÄ TAI ALAIKÄISTEN ALKOHOLIN TAI NIKOTIINITUOTTEIDEN KÄYTTÖÄ

37. Huumeiden viitteellistä tai vähäistä käyttöä tai alaikäisten korostettua ja ihannoivaa tai ongelmattonta alkoholin tai nikotiinituotteiden käyttöä.

OHJE: Viitteellinen käyttö tarkoittaa sitä, että käyttöä ei kuvassa näytetä suoraan, mutta miellelyhtymä huumeidenkäyttöön on selkeä. Esimerkiksi ohjelmassa puhutaan viivan vetämisestä: henkilö kumartuu pöytää kohti, jolla on valkoista jauhetta, mutta nenään vetämisen yksityiskohdat jäävät näyttämättä.

Kuvaohjelmassa voi olla myös yksittäinen selväpiirteinen kovien huumeiden käyttökohtaus, jos se ei ole painoarvoltaan merkittävässä osassa tarinakokonaisuuteen nähden eikä käyttöä esitetä ihannoivaan sävyyn.

Vähäistä, yksiselitteisesti kannabiksen käytöksi tai lääkkeiden väärinkäytöksi tulkittavaa ei-ihannoivaa huumaavien aineiden käyttöä. Myös huumeiden tapaan käytettävien aineiden (esimerkiksi liuottimet tai liima) vähäinen, ei-ihannoiva käyttö.

Alkoholin tai nikotiinituotteiden käyttö aiheuttaa ikärajan vain, jos se näyttäytyy lainvastaisena eli käyttäjä on selkeästi alle 18-vuotias ja käyttö on merkittävässä osassa, se esitetään ongelmattomana tai ihannoiden ja päihtyminen on tarkoitushakuista.

KUVAOHJELMAMAINOKSIA KOSKEVA OHJEISTUS

Tämä ohjeistus tulee huomioida kaikkien kuvaohjelmamainosten, kuten elokuvatruailerien ja televisiossa esitettävien kuvaohjelmien markkinointiaineiston luokittelussa.

Ohje koskee kaikkia luokittelukriteereitä, ei siis vain niitä kriteereitä, joissa on erillisiä ohjeita trailereihin liittyen. Esimerkiksi ahdistus- ja päihdekriteereissä ei ole erillistä mainintaa trailereista, mutta myös niiden suhteen tulee luokiteltavaa materiaalia tarkastella kriittisemmin ja tarvittaessa käyttää korkeamman ikärajan kriteereitä.

Kuvaohjelmamainoksissa yksittäisten kohtausten vaikuttavuutta tulee harkita ikärajojen osalta tiukemmin kuin muiden kuvaohjelmien kohdalla, koska niissä haitallisen sisällön osuus nousee laajemman tarinayhteyden puuttuessa korostuneemmin keskiöön ja voi jäädä katsojan mieleen irrallisena vailla selityksiä. Kyse on myös katsojien varautumisesta ja valinnanmahdollisuudesta. Mainokset tulevat usein katsojalle yllätyksenä. Tämän vuoksi niiden luokittelussa noudatetaan tiukempia linjauksia.